

„Výstavu Zorky Lednárovej musíme vnímať z perspektívy dnešného človeka, žijúceho v neustálom tlaku pohyblivých kategórií bez istoty poznania vlastného územia a jeho stabilnej mapy.“

dvadsaťštyri karátovým zlatom, na ktorých je v reliéfe odliatych dvanásť vzoriek súčasných, oficiálne využívaných písomných sústav. Pre Zorku Lednárovú je „vznik písma porovnateľne dôležitý pre ľudskú spoločnosť ako ovládnutie ohňa. Písmo vyžaduje určitý cit pre abstrakciu, predpokladá zmyslové, symbolické a komunikačné kvality. Slúži ako prostriedok na uchovávanie, zhromažďovanie, usporadúvanie či konzerváciu skúseností, poznatkov a nápadov, takže sa stáva základom pre ďalšie zrýchľovanie rozvoja ľudstva.“ Znak vytrhnuté z kontextu už stratili svoj význam alebo je ich tajomstvo ukryté do šifry či nesprávneho použitia. Reprezentujú potom skôr objekty túžby a nostalgie než posolstvo, ktoré by divák mohol prečítať. Namiesto toho divák postupne prichádza na to, že univerzálne platné a pevné systémy sú vlastne premenlivé a krehké, pretože podliehajú nielen výsostne subjektívnym aktivitám a motíváciám ľudí ale aj času. Meta-téma času celej inštalácie nie je na prvý pohľad zjavná. Spočíva práve v divákovom uvedomení si nemožnosti simultánne vnímať rôzne časové vrstvy, autorkou premyslene synchronizované vo vystavených dielach.

So zlatom a s porcelánom kontrastuje železničný podval, v niečom hrubé, veľakrát použité drevené kvádre svojsky páchnuce dechtom. „Cestovanie“ obsahuje dnes podľa Irit Rogoff ohromné množstvo metafor premiestňovania ako pohyb, objavovanie, dobrodružstvo, vedecké výskumy, ale aj vykorenenie, epistemologický kolonializmus, vojenské výpravy, etnografické fikcie, strácanie sa a blúdenie, ale aj „in-betweenness“ (Homi Bhabha) ako stav spoločenského vedomia. Výstavu Zorky Lednárovej musíme vnímať z perspektívy dnešného človeka, žijúceho v neustálom tlaku pohyblivých kategórií bez istoty poznania vlastného územia a jeho stabilnej mapy. Ona však v neurčitosti nachádza pridanú hodnotu – prísľub nových okamihov, oslavu zmeny a presunu ako životného princípu.

ZORKA LEDNÁROVÁ (*1976, Bratislava) študovala sochárstvo na Vysokéj škole výtvarných umení v Bratislave v ateliéroch profesora Juraja Meliša a Jána Hoffstädtera (1995 – 2000), na Muthesius Hochschule für Kunst und Gestaltung v Kielu v odbore sochárstvo a projekty u prof. H. Brunnera a R. Weißledera a na Čínskej národnej akadémii v Hangzhou v odbore sochárstvo a kaligrafia. Postgraduálne štúdium, kurátorstvo a umenie vo verejnom prostredí úspešne absolvovala na Institut für Kunst und Kontext na Universität der Künste v Berlíne. Od roku 2007 viedla osem rokov Okk/Raum 29 (Organ kritischer Kunst) interdisciplinárny dialóg politického umenia a aktivizmu v Kolonie Wedding v Berlíne. Od 1994 pravidelne vystavuje doma i v zahraničí. Zorka Lednárová z pozície umelkyne, aktivistky a kurátorsky vníma umenie a jeho inštitúcie v kontextuálnych vzťahoch. Programovo sleduje tri hlavné smery: vlastné motivované výtvarné dielo, sochárske dielo a inštaláciu pre verejné priestranstvá (vždy v úzkom spojení s krajinou a mestom) a nakoniec kurátorstvo s dôrazom na prekrývanie umenia do spoločenských a politických projektov s postkoloniálnou a post-západnou agendou. V rade prác post-konceptuálnej povahy pracovala s napätím medzi globálnym a miestnym a začala používať svoj vlastný interpretačný kód v kartografickom jazyku. Štruktúra mapy sa stala pre Lednárovú nástrojom pre vyjadrenie umeleckých i občianskych názorov ako i metóda vizualizácie globálnych prepojení. Mapa a písmo sa pre ňu stali symbolmi kultúry. Žije a pracuje v Berlíne.

LUCIA G. STACH (*1975, Bratislava) vyštudovala odbor Dejiny umenia a kultúry na Trnavskej univerzite v Trnave a počas štúdia absolvovala ročný študijný pobyt na Ústave dejín umenia Karlovej univerzity v Prahe. Doktorát získala na Katedre teórie a dejín výtvarného umenia a architektúry na Vysokéj škole výtvarných umení v Bratislave v roku 2015. Od roku 2000 pracovala ako redaktorka nezávislého periodika o vizuálnom umení DART, nezávislá kurátorka a v rokoch 2002 – 2006 ako kurátorka výstav v Galérii Jána Koniarka v Trnave. Od roku 2010 pracuje v Slovenskej národnej galérii ako kurátorka Zbierky modernej a súčasnej grafiky a kresby a kurátorka výstav, od roku 2013 ako vedúca kurátorka Zbierok moderného a súčasného umenia. V roku 2017 bola kurátorkou výstavy *Jany Želibskej: Swan Song Now* v Pavilóne Českej a Slovenskej republiky na 57. Bienále v Benátkach. Desiatky výstav pripravila ako nezávislá kurátorka. Je autorkou a spoluautorkou viacerých monografií a zborníkov, pravidelne publikuje v odborných časopisoch a zúčastňuje sa na odborných podujatiach, sympóziách a konferenciách doma aj v zahraničí.

KHB

Kunsthalle Bratislava

OTVORENÉ

Pon: 12:00 – 19:00 hod.

Uto: zatvorené

Str: 13:00 – 20:00 hod.

Štv – Ned: 12:00 – 19:00 hod.

Vstup voľný

Kunsthalle Bratislava

Nám. SNP 12, 811 06 Bratislava

Slovenská republika

www.kunsthallebratislava.sk

Poverená riaditeľka KHB: Nina Vrbanová

Edičné aktivity: Katarína Trnovská

Grafický dizajn: Eva Šimovičová

Produkcia a inštalácia: Magdaléna Fábryová, Marcel Mališ

Vzdelávacie programy: Daniela Čarná, Lucia Kotvanová

Sprievodné programy: Darina Ondrušová

Médiá / PR: Katarína Kručay Hornáková

Administrácia: Jana Babušiaková

S finančnou podporou

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Partner osvetlenia fasády

Mediálni partneri

S I T A
SLOVENSÁ TLAČOVÁ AGENTÚRA
SLOVAK NEWS AGENCY

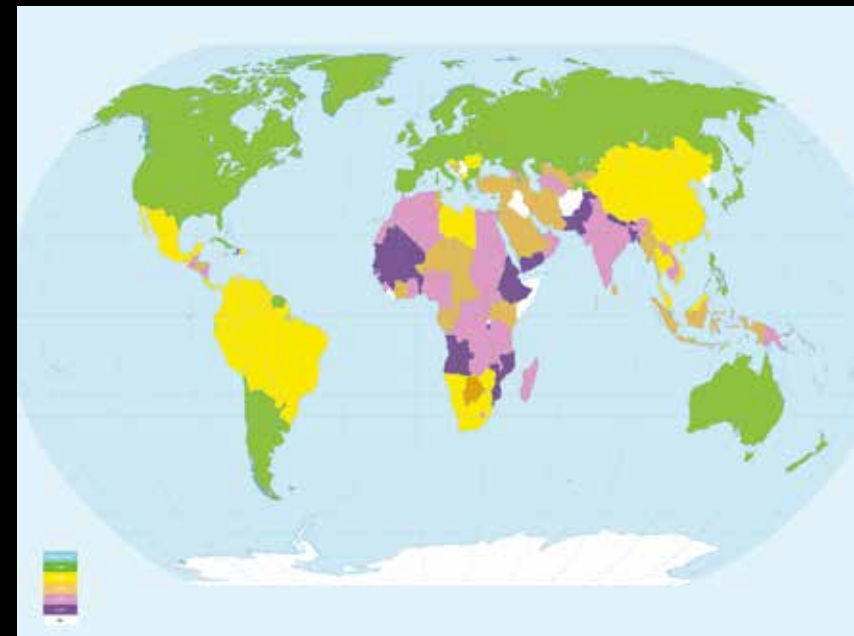
WebNoviny

rtv:

ROZHLAS A TELEVÍZIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

• RÁDIO DEVÍN

Perspektíva

ZORKA LEDNÁROVÁ: *Signs* (s *Locations - Building Global Codes*, 2007, (detail) interaktívna priestorová inštalácia, 12 kocke (70 x 70 x 70 cm), 6 digitálnych tlačí (80 x 100 cm), majetok autorok; foto: archív autorok)

ZORKA LEDNÁROVÁ

Kurátorka: Lucia G. Stach

OTVORENIE

25. apríl 2019 od 18:00 do 20:00 hod.

TRVANIE

26. apríl – 23. jún 2019

Perspektíva

kurátorka výstavy: Lucia G. Stach

Zorka Lednárová patrí ku generácii, ktorá zažila detstvo počas socializmu a mladé roky prežila v období turbulentnej transformácie dovtedy známeho sveta. Otvorenie a rozpad hraníc, sloboda prejavu a pohybu spolu s porevolučným ovzduším utópie – nádeje na spravodlivejšiu a slobodnejšiu spoločnosť – to všetko nevyhnutne vstúpilo do tvorby mladých umelcov a umelkyní. Pre autorku však tieto témy boli oveľa radikálnejšie. Na jej prístupe vidieť, že jej predstava ideálneho sveta neobsahovala hranice, že úzke vymedzenia identity či kultúry jej vždy boli príúzké. Nie je náhoda, že vo svojich dielach sa kriticky zaoberá najmä hranicami, bariérami a ich premenlivosťou, vzájomným prenikaním, citlivo vnímajúc realitu sveta aj so zmenami, ktoré prináša globalizácia, ale aj migračná kríza a klimatická zmena. Svoj otvorený postoj a schopnosť vidieť súvislosti vo väčšom obraze dokázala aj vlastným životom – vo svojej generácii je jedinou monumentálnou sochárkou, bola aj jednou z prvých študentiek, ktorá po Nežnej revolúcii odišla z Bratislavy študovať umenie a sochárstvo do Nemecka a neskôr do Číny, kde získala aj prestížne pozvanie na realizáciu sochy pre EXPO 2000 v Hangzhou. Pre túto sochu symbolicky použila tzv. bludný kameň, formovaný tisícročiami putovania na dne rieky, do ktorého po opracovaní vsadila tri rôzne šošovky – konvexnú, konkávnú a plochú – ako „tri zrkadlenia, tri uhly pohľadu na jednu skutočnosť“. Jej dielo vyzdvihla aj miestna umelecká kritika. Ocenili, ako dokázala autorka spojiť západný individuálny pohľad na svet s tradičným východným myslením, zdôrazňujúcim jednotu všetkých protikladov v prírode, v celku, kde má aj človek svoje miesto. Synkretický spôsob uvažovania v pojmoch aj formách zostal pre jej tvorbu typický.

Perspektíva

Lednárová vizuálne prepája rôzne písma a znakové sústavy a využíva mapu ako indexálny znak a obraz označeného, privlastneného územia, aby manipuláciou s jej symbolickým aparátom kriticky analyzovala politickú moc a túžbu po moci a nadvláde ako vlastnú ľudskej povahe. Na druhej strane

ZORKA LEDNÁROVÁ: 2000 n.l., 2008, inštalácia – porcelán, 24-krátové zlato, sklo, zamat, variabilné rozmery, majetok autorky, foto: Axel Schön

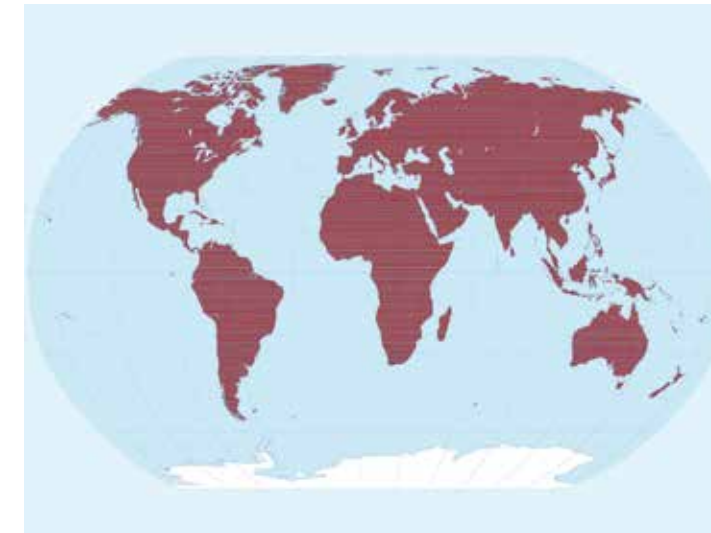
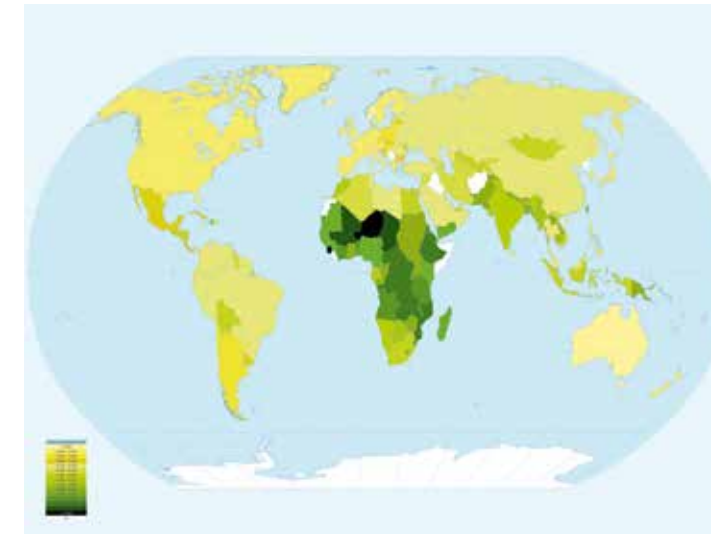
s využitím kartografického jazyka ukazuje svet ako jediný živý organizmus neustále pretváraný mentálnou aktivitou svojich obyvateľov, ktorá sa rozvíja slobodne mimo štátnych hraníc a často napriek politickému usporiadaniu krajín. Pripomína nám myšlienku Sándora Máraia, že veci a javy nejestvujú sami osebe, nazeráme na ne z rôznych uhlov pohľadu, z rozličnej vzdialenosti, s rôznorodými vstupnými informáciami. Tento spôsob metaforického myslenia a vedomie premenlivosti hraníc má totiž zvláštne tragické príchut práve v strednej Európe, v uplynulých storočiach “zjazvenej” častými zmenami hraníc a politických systémov, ako aj násilnými udalosťami, ktoré sa dotkli miliónov ľudí. Perspektíva v názve výstavy je preto kľúčovým pojmom, cez ktorý divák/čka odkrýva cez odlišné mierky objektov v inštalácii autorkinu calvinovskú predstavu jazyka ako vizuálnej a zvukovej, ale aj zmyslovej a emocionálnej možnosti zachytiť svet a jeho premeny vo vrstvách, formách a atribútoch, ktoré ho tvoria. Ako systém, na ktorom sa aktívne podieľa aj on/a sám/a. Cez pevný bod, z ktorého sa pozeráme, odkazuje k budúcnosti a je vlastne výzvou k individuálnej aj spoločenskej zodpovednosti za túto budúcnosť.

Signs & Locations

Séria diel *Signs & Locations* vznikala od roku 2001 v rôznych médiách od grafiky až po strategickú počítačovú hru (2004). Podľa autorkiných slov „sa v každom človeku skrýva túžba po moci nad niečím alebo nad niekým. Táto túžba ovplyvňuje vývoj spoločnosti cez rozhodnutia konkrétnych ľudí a jej naplnenie často závisí len od charakteru jednotlivca. Počítačová hra ponúkla možnosť na chvíľu zmeniť svet podľa vlastnej chuti, ovládať a cítiť sa ako dobyvatel. Mapa sveta sa stáva hracím poľom, kde sa rôzne písma navzájom v sebe rozpúšťajú. Expandujú ponad hranice, až kým sa nestanú niečím agresívnym, bezhraničným a zbaveným pôvodného významu.”

Vo vystavenej interaktívnej priestorovej inštalácii *Signs & Locations – Building Global Cubes* (2007) autorka použila dvanásť veľkých drevených kociek, pripomínajúcich detskú kombinatorickú stavebnicu. Divák/čka môže meniť ich usporiadanie a tak vytvoriť šesť rôznych máp sveta, „ktoré okrem politického rozdelenia znázorňujú indexy vzdelania, korupcie, písomných sústav, indikátory blahobytu a kultúry pod vplyvom globalizácie.“ Autorka podľa vlastných slov chce ponúknuť „iný pohľad na rôzne problémy a tým poskytnúť možnosť vnímať prepojenia a súvislosti.“

Inštalácia objektov s názvom *2000 n.l.* (2018) predstavuje pseudo-archeologické objekty ako zlomok, fiktívne svedectvo času ľudskej histórie. V dvanástich sklenených krabičkách sa ukrývajú malé porcelánové objekty, pozlátané

ZORKA LEDNÁROVÁ: *Signs & Locations – Building Global Cubes*, 2007, (detail) interaktívna priestorová inštalácia, 12 kociek (70 × 70 × 70 cm), 6 digitálnych tlačí (80 × 100 cm), majetok autorky, foto: archiv autorky